

tekmuje on enkrat z nenadkriljivimi abstrakcijami indijanske dekorativne in simbolične umetnosti; drugič pa v Michiganskem gozdu tako izrazi mogočnost in lepoto realne narave, kot tega še ni zmožal slovenski umetnik.

Kakšna je njegova bodočnost? Ne bojimo se za moža, ki je ustvaril že omenjeni Michiganski gozd, indijanska tihožitja in globoko simbolične kompozicije svoje prve umetniške dobe; ne bojimo se za moža, ki je kot Cankar znal žrtvovati vso udobnost svojega življenja, da se je priboril v svobodo umetniškega sveta.

Sanjo v duši je prišel Perušek v domovino, ni pa mu bilo to pot dano, da to sanjo tudi realizira bodisi v pozitivnem ali vsaj v negativnem zmislu; niti razočarati se ni utegnil, kar se

tolikim zgodi, ko obišejo po dolgi odsotnosti rodne kraje. Kljub temu pa je njegova prva umetniška reakcija na domovino, kolikor jo dosedaj poznamo, trda in trpka, še najbolj sorodna Kraljevi, kateri je v »Jutru iz Ljubljane« celo vzporeden. Ta sorodnost nas znova potrjuje v naziranju, da sta brata Kralja najgloblje v domovinski grudi zasidrana umetnika. Če se ozremo po našem sodobnem umetniškem svetu, ne najdemo nikogar, ki bi bil bolj naš, kot so Jakopič, Plečnik, brata Kralja in Perušek.

SPeruškom se je prvič v naši zgodovini vrnil iz tujine že pozabljeni stric in nas potrdil v spoznanju naših očitih, a še ne priznanih vrednot.

NOVE KNJIGE

SLOVENSKO SLOVSTVO

Franjo Šuklje: *Iz mojih spominov*. I.—III. del, str. 217 + 204 + 276. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1926 in 1929.

Ivan Hribar: *Moji spomini*. I. del od l. 1855 do l. 1910, str. 507; II. del: Osvobojevalna doba str. 549. Samozaložba. Ljubljana, 1928.

Prvo knjigo Šukljetovih spominov smo na splošno ocenili že tedaj, ko je izšla; danes pa leži pred nami celotno spominsko delo Franja Šukljeta in Ivana Hribarja, dotikajoče se preko sedemdeset let našega javnega življenja, skoraj od tedaj, ko je začela vstajati na slovenskem političnem nebu prva zarja, do polnega svetlega dne lastne narodne državnosti. Oba moža, vidna junaka tega časa, nas v svojih obširnih pisanjih z avtentično razlago vodita v narodne in politične borbe ter v uspehe gospodarskega dela, v kolikor so bili ti uspehi sad političnega prizadevanja. Ker so ti spomini osebno pričevanje o preteklosti in iz neke notranje nujnosti podajajo takorekoč obračun o življenju, to tem bolj zanimivi in plastični, čim bolj sta oba moža ne samo različna značaja, ampak tudi izrazita nasprotnika; njuna pot se je mnogokrat križala ne samo v taktiki, ampak v osnovnem pojmovanju javnega dejanja in nehanja. Zato iz teh spominov skoraj sami po sebi vstajata dve antitetični podobi in pisatelja sta tudi sama dobro poskrbela za svojo antitezo. Ko bomo tedaj skušali oceniti te spomine s političnega in človeškega stališča, se tudi nam antitezi skoraj ne bo mogoče ubraniti.

Šukljeta srečamo najprej kot dijaka z revolucionarno gesto, nato bojevnika pri Kraljevem Gradu 1866, dalje svobodomiselnega akademika, nacionalnega in temperamentnega profesorja; v politično življenje stopi kot ljubljanski občinski svetnik in dež. poslanec; kot državni poslanec je izvoljen na narodnem programu in se utabori v konservativnem vladnem Hohenwartovem klubu; v deželnem zboru se loči od radikalov in vodi narodno zmerno »elastikarsko«, to je vladno politiko; pozneje postane dvorni svetnik, glavni ravnatelj

drž. založbe šolskih knjig, je spet državni poslanec nar. napredne stranke, pozneje pa poslanec SLS in je končno kranjski deželni glavar; nepričakovano naglo se umakne v politični pokoj in posega v javnost predvsem še kot razborit član kar in avtoriteta. Hribarja zgodaj zanesejo tesne dijaške razmere v borbo za kruh, postane spreten in podjeten uradnik banke Slavije in je kmalu njen ljubljanski ravnatelj; vneto dela v narodnih društvih; poslovne razmere ga na popotovanjih seznanijo s širokim krogom pomembnih Slovencev in drugih Slovanov; zgodaj pride v občinsko in deželno politiko in postane 1896 ljubljanski župan. Pozneje je tudi ljubljanski državni poslanec, a ko cesar njegove šeste izvolitve za župana več ne potrdi, se tudi on umakne iz domače politike, vzdržuje pa živahne stike s Slovani zunaj države; med vojno je najprej v zaporu, pozneje v konfinaciji, nato sodeluje v slovenskem Narodnem Svetu; v novi državi doseže čast poslanika v Pragi in je končno kr. pokrajinski namestnik v Ljubljani.

Vsekakor sta oba dosegla kariero kot le redki Slovenci in sta s tem dokazala, da politično delo, dasi je naporno in razburljivo, še najhitreje odpira pot navzgor in da je politika, ki naj v prvi vrsti uveljavlja skrb za javni blagor (kakor je dejal Krek), že od nekdanje naklonjena tudi osebnim uspehom. Zato ima politično delo objektivno in subjektivno stran; pri nji ne upoštevamo samo osebnih zmožnosti, ampak njeno etično linijo, ki nas zanima kot politikov značaj, rezultanta subjektivnih in objektivnih sil, ki politika pritegujejo in mamijo. Pri politiku sta bolj kot v splošnem življenju nazor in linija isto in politična dejanja se ne dajo nikdar opravičiti z drugačno miselnostjo. Šuklje je odličen parlamentarec, široko naobražen narodno gospodarski politik, delaven deželni glavar; njegove gospodarske zasluge za dolenjsko in belokranjsko železnico so neprecenljive; narodnosti ne sili v ospredje, skoraj ne moremo reči, da bi bila to zanj program. Svoj narodno politični nazor, bolj praktičen kot načelen, večkrat jasno pove, n. pr. takole: »Zdavnaj sem že dal slovo tisti popolnoma napačni misli, da bo jezikovno vprašanje rešilo slovenski narod pretečega mu pogina;